

GENEL KURUL KARAR

ATILA SERTEL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2015/6723

Karar Tarihi : 14/7/2015

Başkan : Zühtü ARSLAN

Başkanvekili : Alparslan ALTAN

Başkanvekili : Burhan ÜSTÜN

Üyeler : Serruh KALELİ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

Engin YILDIRIM

Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Celal Mümtaz AKINCI

Erdal TERCAN

Muammer TOPAL

M. Emin KUZ

Hasan Tahsin GÖKCAN

Kadir ÖZKAYA

Rıdvan GÜLEÇ

Raportör : Murat ŞEN

Başvurucu : Atila SERTEL

Vekili : Av. Murat ERGÜN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Basın İlan Kurumu genel kurul üyeliğinin kamu görevi kabul edilerek bu görevden ayrılmama nedeniyle milletvekili adaylığının Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından iptal edilmesinin seçilme hakkını ihlal ettiği iddiası hakkındadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 21/4/2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvuruda, Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca 30/4/2015 tarihinde, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 5/6/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına ve başvuru belgelerinin bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular 8/6/2015 tarihinde Bakanlığa bildirilmiştir. Bakanlık, yazılı görüşünü 23/6/2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık görüş yazısı, başvurucuya 29/6/2015 tarihinde bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarını 7/7/2015 tarihinde sunmuştur.

7. Birinci Bölümün 7/7/2015 tarihinde yaptığı toplantıda başvurunun, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, gazeteci olarak çeşitli basın yayın organlarında çalıştıktan sonra bir süre yönetim kurulu üyeliği ve başkan yardımcılığı görevini de yürüttüğü İzmir Gazeteciler Cemiyetine 26/5/2009 tarihinde başkan olarak seçildiğini ve bu kapsamda Basın İlan Kurumu genel kurul üyesi olduğunu belirtmiştir.

10. Başvurucu, 7 Haziran 2015 tarihindeki 25. Dönem Milletvekili Genel Seçimi için Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) tarafından İzmir ilinde aday belirleme amacıyla 29/3/2015 tarihinde yapılan ön seçime katılmış ve ön seçim sonuçlarına göre anılan partinin İzmir 2 No.lu Seçim Çevresinde 3. sıra milletvekili adayı olmaya hak kazanmıştır.

11. CHP'nin aday belirleme için yaptığı ön seçim sonuçları kapsamında aday gösterilen başvurunun adaylığına O.Ç. ve L.Ü. isimli kişilerce İzmir İl Seçim Kuruluna 31/3/2015 tarihinde itirazda bulunulmuştur. O.Ç. ve L.Ü., milletvekili olacak kamu görevlilerinin 10/2/2015 saat 17.00'ye kadar kamu görevinden istifa etmeleri gerekirken başvurunun kamu görevi niteliğinde olan İzmir Gazeteciler Cemiyeti başkanlığından, Türkiye Gazeteciler Federasyonu başkanlığından ve Basın İlan Kurumu üyeliğinden istifa etmediğini, bu nedenle adaylık sıfatını haiz olmadığını iddia ederek başvurunun adaylığının ve aday olduğuna dair mazbatanın iptalini talep etmişlerdir.

12. Anılan şikâyet başvurusu, İzmir İl Seçim Kurulunun 31/3/2015 tarihli ve 2015/21 sayılı kararıyla şikâyetçilerin itiraz etme yetkilerinin bulunmaması, aday adaylarının belirlenmesine dair denetimde yetki ve görevin YSK'ya ait olması ve milletvekili geçici aday listesinin henüz ilan edilmemesi gerekçeleriyle reddedilmiştir.

13. İzmir İl Seçim Kurulu, CHP'nin milletvekili adayı belirleme için İzmir 2 No.lu Seçim Çevresinde yaptığı ön seçimi, başvurunun 3. sırada kazandığına ilişkin tutanağı 2/4/2015 tarihinde başvurucuya vermiştir.

14. CHP, milletvekili adaylarına ilişkin olarak hazırladığı listeyi YSK'ya vermiştir. Milletvekili geçici aday listeleri, YSK tarafından 15/4/2015 tarihinde ilan edilmiş ve başvuru, anılan listede CHP'nin İzmir 2 No.lu Seçim Çevresinde 6. sıra adayı olarak yer almıştır.

15. Milletvekili geçici aday listesinde başvurusunun aday gösterilmesine Ü.V. tarafından 15/4/2015 tarihinde YSK'ya itirazda bulunulmuştur. Ü.V., başvurusunun Basın İlan Kurumu genel kurul üyeliğinden, İzmir Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Gazeteciler Federasyonu başkanlıklarından süresi içinde istifa etmediğini, 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 1. maddesine göre Basın İlan Kurumunun kamu tüzel kişiliğini haiz olduğunu, 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 18. maddesinin amacının, kamu görevlilerinin seçimlerde diğer adaylara karşı kamu gücünü kullanmalarına engel olarak adil ve eşit koşullarda yarışmalarını sağlamak olduğunu belirtmiş ve kamu görevinden istifa etmeyen başvurusunun milletvekili adaylığının iptal edilmesini talep etmiştir.

16. Anılan şikâyet başvurusunu inceleyen YSK, 18/4/2015 tarihli ve 2015/691 sayılı kararı ile başvurusunun adaylığının iptaline karar vermiştir.

17. Başvurucu; anılan kararın, bireysel başvuruda bulunduğu tarih itibarıyla gerekçe yazımının bitirilmemesi nedeniyle kendisine tebliğ edilmediğini ve anılan durumdan haricen haberdar olduğunu belirterek 21/4/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

18. Bireysel başvuru dosyası inceleme aşamasındayken YSK anılan kararın gerekçesini açıklamıştır. Gerekçenin ilgili kısımları şöyledir:

"Başkanlığımızın 17/4/2015 tarih ve 2015/3192 sayılı yazısı ile Cumhuriyet Halk Partisinden İzmir İli (2) nolu seçim çevresinden 6. sıra adayı gösterilen Atilla SERTEL'in Basın İlan Kurumu Genel Kurul Üyeliği, İzmir Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Gazeteciler Federasyonu Başkanlığı görevlerine devam edip etmediğinin, adı geçenin milletvekili adayı olmak için Basın İlan Kurumu Genel Kurul Üyeliğinden, İzmir Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Gazeteciler Federasyonu Başkanlığı görevlerinden 10 Şubat 2015 Salı günü saat 17.00 itibarıyla istifa edip etmediğinin araştırılarak, istifa etmiş ise istifasına ilişkin dilekçe örneklerinin temin edilerek 17/4/2015 Cuma günü saat 17.00'ye kadar Başkanlığımıza gönderilmesinin istenilmesi üzerine, İzmir İl Seçim Kurulu Başkanlığının 17/04/2015 tarihli, 131 sayılı yazısı ve eki belgelerin incelenmesinden, Atilla SERTEL'in 10 Şubat 2015 Salı günü saat 17.00 itibarı ile Basın İlan Kurumu Genel Kurul Üyeliğinden istifa etmediği ve 24-26 Şubat 2015 ve 16 Mart 2015 tarihli Genel Kurul toplantılarına katıldığı anlaşılmıştır.

Basın İlan Genel Kurulunun oluşumuna ilişkin 5. maddesindeki kurum ve kuruluşların katkısı, Basın İlan Kurumunun ve Genel Kurulun görevleri, Basın İlan Kurumunun Genel Kurul ve Yönetim Kurulu üyeleri ile bilimum memur ve müstahdemlerinin bu Kanun'un uygulanması sebebiyle işleyecekleri suçlardan dolayı Türk Ceza Kanunu'nun Devlet memurlarına ait hükümleri ile cezalandırılacak olmaları ile Genel Kurulun borç ve kredi verilmesindeki rolü dikkate alındığında, Basın İlan Kurumunun kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olmasının yanında kamu gücünü de etkin bir şekilde kullandığından kuşku bulunmamaktadır.

Kurulumuzca yapılan değerlendirme neticesinde; 195 sayılı Basın İlan Kurumunun Teşkiline Dair Kanun'un 1, 2, 5, 8, 23 ve 50. maddeleri uyarınca, Basın İlan Kurumu üyesi adayın yaptığı görev, 2839 sayılı Kanun'un 18. maddesinde ve Kurulumuzun 5/1/2015 tarih ve 2015/6 sayılı kararında belirtilen "...Kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri..." hükmündeki diğer kamu görevlileri kapsamında kabul edilmesinin gerekmesi nedeniyle 10 Şubat 2015 Salı günü saat 17.00'ye kadar görevinden ayrılması gerektiği halde,

söz konusu tarihte görevinden ayrılmadığının anlaşılması nedeniyle Atilla SERTEL'in adaylığının iptaline,

Cumhuriyet Halk Partisi İzmir İli (2) numaralı seçim çevresinde 29 Mart 2015 tarihinde yapılan önseçim sonuçları dikkate alınmak suretiyle yeni liste düzenlenerek, ilgili adayın evrakı ile birlikte Kurulumuzun 13/2/2015 tarihli, 2015/168 sayılı kararında belirtilen ilkeler çerçevesinde 20/4/2015 saat 17:00'ye kadar Kurulumuza teslimine,

karar verilmesi gerekmiştir.”

19. Başvurucunun anılan karara karşı 22/4/2015 tarihli itirazı, YSK'nın 22/4/2015 tarihli ve 2015/746 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Kararda, Anayasa'nın 79. maddesi ile 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 111. maddesinin ikinci fıkrası ve 132. maddesinin dördüncü fıkrasına göre YSK kararlarının kesin olması, bu bağlamda mevzuatın YSK kararlarının yeniden inceleme yoluyla ele alınmasına olanak tanınamaması ve kararda eksik hüküm kurulmadığı gibi hukuka aykırı bir yön de bulunmadığı gerekçesiyle itirazın reddedildiği belirtilmiştir. Ayrıca kararda 18/4/2015 tarihli ve 2015/691 sayılı kararının kesin olduğu ve değiştirilmesini gerektirir mahiyette bir maddi hata bulunmadığı da ifade edilmiştir.

B. İlgili Hukuk

20. 298 sayılı Kanun'un 11. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Yüksek Seçim Kurulu yedi asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel Kurullarınca kendi üyeleri arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğunun gizli oyu ile seçilir. Bu üyeler salt çoğunluk ve gizli oyla aralarından bir başkan ve bir başkanvekili seçerler.

Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin görev süresi altı yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

Yeni üyelerin tamamının seçilmelerine kadar eski üyeler görevlerine devam ederler.

Başkanvekili, başkanlık görevlerinin yapılmasında başkana yardım ve bulunmadığı zaman ona vekillik eder. Başkanvekilinin de engeli halinde, asıl üyelerin en yaşlısı başkanlık görevini yerine getirir.

Her yenileme seçiminden sonra, Yüksek Seçim Kuruluna Yargıtay ve Danıştay'dan seçilmiş üyeler arasından ad çekme ile ikişer yedek üye ayrılır. Başkan ve başkanvekili ad çekmeye girmezler.

...”

21. 298 sayılı Kanun'un 111. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

“Yüksek Seçim Kurulunun re'sen veya itiraz üzerine vereceği kararlar kesindir.”

22. 298 sayılı Kanun'un 132. maddesi şöyledir:

“Yüksek Seçim Kurulu evrak üzerinde, incelemeler yapar. Ayrıca lüzum gördüğü bilcümle tahkik ve her türlü tetkik işlemlerini de yapar. Gerekli mercilerden her türlü bilgi ve belgeleri ister. Bu mercilerin, en kısa bir zamanda ve en geç yedi gün içinde istenilen bilgi ve belgeyi vermeleri mecburidir.

Kurul başkanı, lüzum ve ihtiyaca göre, bu işlerde çalışmak üzere, Yargıtay ve Danıştay memurlarını da vazifelendirebilir.

İtiraz dilekçesinin bir sureti, tutanağına itiraz edilene tebliğ olunur. Tutanağına itiraz olunan kimse, isterse yazı ile savunabileceği gibi, isteği üzerine, Yüksek Seçim Kurulunun tayin edeceği günde bizzat veya bir vekil marifetiyle kendini kurul huzurunda savunabilir. Kurul, yapılan itiraz ve ihbarları kendisine verildiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde bir karara bağlar.

Kurulun kararı kesindir. Aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz.

Seçimin özelliğine göre seçim sonuçları hakkında kesin karar vermeye yetkili mercie yapılacak itirazlarda da yukarıki 1 inci ve 3 üncü fıkralar hükümleri uygulanır.

Ancak, bu kurul itirazları onbeş gün içinde kesin karara bağlar.

Yukarıki fıkralarda yazılı kararlar aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz.

Tutanakların iptali halinde özel kanunlarındaki hükümler uygulanır.”

23. 2839 sayılı Kanun'un 18. maddesi şöyledir:

“Hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, aday olmak isteyen belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, aday olmak isteyen siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.”

24. 195 sayılı Kanun'un 5. maddesi şöyledir:

“Genel Kurul:

a) Kurumun idaresine katılmayı kabul eden gazete ve dergi sahiplerinin kendi aralarında seçecekleri; satışı 100 binin üzerinde olanlardan 1, satışı 99 999-50 bin arasında olanlardan 1, satışı 49 999 – 10 bin arasında olanlardan 1, satışı 10 binin altında olanlardan 1, İstanbul, Ankara, İzmir dışında kalan Anadolu gazete sahiplerinden 3, en çok üyeye sahip gazeteciler sendikasıdan 2, İstanbul, Ankara ve İzmir'deki en fazla sarı basın kartlı üyeye sahip gazeteci derneklerinden 1'er olmak üzere toplam olarak 12 temsilci,

b) Cumhurbaşkanınca görevlendirilecek 1, (1) Hükümetçe görevlendirilecek: Başbakanlık 3, Adalet Bakanlığı 1, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 1, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 1, İçişleri Bakanlığı 1, Kültür ve Turizm Bakanlığı 1, Maliye Bakanlığı 1, Millî Savunma Bakanlığı 1, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünden 1 temsilci olmak üzere toplam olarak 12 temsilci,

c) İstanbul, Ankara ve Ege Üniversiteleri Hukuk Fakülteleri ile Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden 1'er, İstanbul, Ankara ve Ege Üniversitelerinden Basın Yayınla ilgili eğitim yapan yüksekokul ya da enstitülerden 1'er öğretim üyesi, ticaret siciline kayıtlı ilan prodüktörlerinden 1, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinden 1, Türkiye Barolar Birliğinden 1, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünden (TRT) 1, Anadolu Ajansı T.A.O. 'dan 1, olmak üzere toplam olarak 12 temsilci.

Böylece 36 üyeden oluşur.

Genel Kurul üyeleri iki yıllık süre ile seçilirler. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Boşalma halinde yerine, boşalan üyenin süresini doldurmak kaydıyla yeni atama ve seçim yapılabilir. Gazete ve dergi sahipleri temsilcileri arasında, satışları kendi kategorilerinin altına düşenlerin durumu altı ay sürdüğü takdirde üyelik haklarını yitirirler ve yerlerine yeniden seçim yapılır.

Genel Kurul üyeleri ilgili teşekküllerin, fakültelerin, yüksekokul ve enstitülerin yönetim kurullarınca, Cumhurbaşkanlığı temsilcisi Cumhurbaşkanınca, (1) Bakanlık Temsilcisi ise, Hükümetçe iki yıllık süre ile seçilirler.

Anadolu gazete sahiplerinin Genel Kurula katılacak temsilcileri Basın-Yayın Genel Müdürlüğünde kayıtlı tüm Anadolu gazete sahiplerinin ya da bu gazetelerin ayrı ayrı gösterecekleri temsilcilerinin Basın-Yayın Genel Müdürlüğünün çağrısı üzerine katılacakları toplantıda farklı coğrafi bölgelerden olmak üzere seçilir.”

25. 195 sayılı Kanun'un 8. maddesi şöyledir:

“Genel Kurulun görevleri şunlardır:

1. Yönetim Kurulunun faaliyet raporu ile denetçilerin raporunu tetkik ve kabul etmek ve faaliyetini tasvip etmediği takdirde Yönetim Kurulunu yeniden seçmek,

2. Kurumun hesaplarını tetkik ve tahsis bilançolarını müzakere ve tasdik etmek,

3. Basının, Ankara, İstanbul ve İzmir'dekiler gibi miktar ve kalite bakımlarından önem kazanan diğer şehirlerde şubeler açılmasına karar vermek,

4. Kurumun yıllık safi kazancının % 5 inden az olmamak şartıyla, basında fıkren veya bedenen çalışanların sendikalarına ve derneklerine yardımda bulunmak,

5. Kurumun görevlerine dâhil diğer işleri, gündeme müsteniden veya üyelerin teklifi üzerine görüşüp karara bağlamak,

6. Bu kanunla kendisine verilen diğer işleri görmek.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Mahkemenin 14/7/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucların 21/4/2015 tarihli ve 2015/6723 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

27. Başvurucu, 7 Haziran 2015 tarihinde yapılacak olan 25. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'nde, CHP İzmir 2 No.lu Seçim Çevresinde yapılan ön seçimde 3. sıra adayı olarak seçildiğini, daha sonra da CHP'nin YSK'ya sunduğu milletvekili geçici aday listesinde de 6. sıradan milletvekili adayı gösterildiğini ancak Basın İlan Kurumu genel kurul

üyeliği ile İzmir Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Gazeteciler Federasyonu başkanlıklarından süresi içinde istifa etmediği ve bu sebeple milletvekili seçilme niteliklerini haiz olmadığına dair şikâyet üzerine YSK'nın Basın İlan Kurumu üyeliğini kamu görevi kabul ederek milletvekili adaylığını iptal ettiğini, YSK'nın daha önce Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin yönetim ve denetim kurulları dışındaki organlarında görev alanların görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmalarının zorunlu olmadığına karar verdiğini, kendi durumunun anılan karar ile benzer nitelikte olmasına ve genel kurul üyeliğinin kamu görevi olarak kabul edilmesinin hukuken mümkün olmamasına rağmen YSK'nın usul ve yasaya aykırı karar verdiğini belirterek Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenen seçilme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü ve tedbir kararı verilerek kararın kaldırılmasını talep etmiştir.

B. Değerlendirme

28. Başvurucu, YSK'nın, kamu görevi olarak nitelediği Basın İlan Kurumu üyeliği nedeniyle milletvekili adaylığının iptaline karar vermesinin seçilme hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

29. Bakanlık görüşünde, 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (3) numaralı fıkrasında Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvurunun konusu olamayacağını hükme bağlandığını, Anayasa'nın 79. maddesinde de YSK kararları aleyhine başka bir merciye başvurulamayacağını kabul edildiğini belirtmiştir. Bakanlık, anılan hükümlerin birlikte değerlendirmesinde Anayasa ile aleyhine yargıya başvuru yolu kapatılan YSK'nın verdiği karar aleyhine yapılan başvurunun, "konu bakımından yetki" yönüyle incelenmesi sırasında göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir.

30. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı, başvuru dilekçesindeki görüş ve taleplerini tekrar etmiştir.

31. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

32. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

33. Anılan Anayasa ve Kanun hükmüne göre Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için kamu gücü tarafından müdahale edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (Onurhan Solmaz, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

34. Anayasa Mahkemesi, serbest seçim hakkı yönünden Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanının "yasama organı" seçimleri ile sınırlı olduğuna karar vermiş ve bunun dışındaki seçimlere ilişkin başvuruları "konu bakımından" yetkisi dışında görmüştür (bkz. Nejet Atalay, B. No: 2014/184, 16/7/2014; Mansur Yavaş ve Cumhuriyet Halk Partisi, B.

No: 2014/5425, 23/7/2014; *Mustafa Ekici*, B. No: 2014/13675, 8/9/2014; *Ahmet Çalışkan*, B. No: 2014/11717, 4/11/2014). Başvurucunun 25. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'ne ilişkin iddialarının “*yasama organı*” seçimlerine ilişkin olduğu ve bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin yetkisi kapsamında olduğu hususunda herhangi bir tereddüt yoktur.

35. Anayasa'nın “*Seçme, seçilme ve siyâsî faaliyette bulunma hakları*” başlıklı 67. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Vatandaşlar, kamunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasî parti içinde siyasî faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.”

36. Anayasa'nın 79. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

“Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır.

Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzluklar, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını ve Cumhurbaşkanlığı seçimi tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kuruludur. Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.”

37. 6216 sayılı Kanun'un “*Bireysel başvuru hakkı*” kenar başlıklı 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“(3) Yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı gibi Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz.”

38. Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi ile YSK kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamayacağı kabul edilmiş, 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince de Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuru konusu olamayacağı belirtilmiştir. Anılan hükümler karşısında YSK kararlarının bireysel başvuruya konu olup olamayacağı hususunda öncelikle Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesindeki “*başka bir mercie başvurulamaz*” hükmünün ne anlama geldiği belirlenmelidir. Özellikle Anayasa Mahkemesinin bu kapsamda kabul edilip edilemeyeceği değerlendirilmelidir.

39. Anayasa'nın 67. ve 79. maddelerinde seçimlerin yargı organlarının yönetim ve denetimi altında yapılacağı belirtilmiş ve 79. maddede, anılan ifadenin hemen ardından gelen fıkra, bu yönetim ve denetimle görevli organın YSK olduğu düzenlenmiştir. Anayasa'nın 79. maddesinin gerekçesinde ise “*...Yüksek Seçim Kurulu kararlarının kesinliği ve bunlara uyulması tereddütlere yol açtığından bu maddeye Yüksek Seçim Kurulu kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamayacağı esası getirilmiştir.*” denilmiştir. Gerekçeden de anlaşılacağı üzere Anayasa koyucu, YSK kararlarının kesin olmasını ve bu kararlar aleyhine başka merci ve kanun yollarına başvurulmamasını öngörmüştür.

40. Başvurucu tarafından YSK'nın yargı yeri olduğu, yargısal nitelikte kararlar verdiği ileri sürülmüş ise de YSK'nın bir yargı yeri olup olmadığı veya kararlarının yargısal nitelik taşıyıp taşımadığı tartışmasının, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru yoluyla YSK kararlarını inceleme yetkisi olup olmadığı probleminin çözülmesine katkısı olduğu söylenemez. YSK'nın statüsünün ve verdiği kararların hukuki niteliğinin, bu kararların bireysel başvuru konusu olup olamayacağı hususunun çözümünde önemi veya ilgisi

bulunmamaktadır. Tartışılması gereken temel husus, YSK'nın yargı yeri ve kararlarının da yargısal nitelikli kararlar olduğu kabul edilse dahi Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi karşısında YSK kararlarının bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesince incelenip incelenemeyeceği sorundur. Bu konunun aydınlatılmasında Anayasa'nın anılan hükmünde geçen "*Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.*" ibaresi ve 298 sayılı Kanun'un 132. maddesinde geçen "*Kurulun kararı kesindir. Aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz.*" ibaresinin ne anlam ifade ettiğine bakılmalıdır. Anılan hükümlerde yer alan "*merci*" ifadesiyle başvurulacak idari ve yargısal tüm yer veya makamların kastedildiği anlaşılmaktadır ve Anayasa Mahkemesi de buna dâhildir. Buna göre anılan hükümler karşısında, YSK kararlarının Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruya konu olması mümkün değildir.

41. Başvuru konusu olayda başvurusunun Basın İlan Kurumu genel kurul üyeliğinin kamu görevi olduğu kabulü ile bu görevden süresinde ayrılması nedeniyle milletvekilliği adaylığı YSK tarafından iptal edilmiştir. Dolayısıyla başvurusunun iddialarının bireysel başvuruya konu edilmesi mümkün değildir.

42. Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın idari ve yargısal denetim dışında bıraktığı bir işleme karşı yapıldığı anlaşıldığından başvurunun "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

43. Alparslan ALTAN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ve Erdal TERCAN bu görüşe katılmamışlardır.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA; Alparslan ALTAN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ve Erdal TERCAN'ın karşı oyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına, OYBİRLİĞİYLE,

14/7/2015 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Başvuru Numarası : 2015/6723

Karar Tarihi : 14/7/2015

KARŞI OY GEREKÇESİ

Başvurucu, 7 Haziran 2015 tarihinde yapılacak olan 25. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde, Cumhuriyet Halk Partisinin Yüksek Seçim Kurulu'na sunduğu milletvekili geçici aday listesinde 6. sıradan milletvekili adayı gösterildiğini, ancak Basın İlan Kurumu Genel Kurul Üyeliği ile İzmir Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Gazeteciler Federasyonu Başkanlıklarından süresi içinde istifa etmediği ve bu sebeple milletvekili seçilme niteliklerini haiz olmadığına dair hakkında yapılan şikâyet üzerine YSK'nın, Basın İlan Kurumu Üyeliğini kamu görevi kabul ederek milletvekili adaylığını iptal ettiğini, Genel Kurul Üyeliğinin kamu görevi olarak kabul edilmesinin hukuken mümkün olmamasına rağmen YSK'nın usul ve yasaya aykırı karar verdiğini belirterek Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenen seçilme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Mahkememiz çoğunluğu, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasında YSK'nın kararları aleyhine başka bir mercie başvurulmayacağını belirtildiğini, 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin 3. fıkrasında da Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler için bireysel başvuruda bulunulamayacağını kabul edildiğini, o nedenle YSK kararları aleyhine bireysel başvuruda da bulunulamayacağı sonucuna vararak, başvuruyu konu bakımından yetkisizlik gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur.

Başvurunun, konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulunup bulunamayacağını belirleyebilmek için öncelikle, Anayasa'nın 79. maddesinin 2. fıkrasının son cümlesindeki, YSK kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamayacağına ilişkin hükmün açıklığa kavuşturulması, kapsamının belirlenmesi gerekir. Varılan sonuca göre de, YSK kararlarının 6216 sayılı Kanunun 45. maddesinin 3. fıkrası kapsamında bireysel başvuruya konu olup olamayacağını belirlenmesi gerekir.

6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"(3) Yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı gibi Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz."

Anayasa'nın 79. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları da:

"Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır."

Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzluklar, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını ve Cumhurbaşkanlığı seçimi tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulundur. Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz" şeklindedir.

Görüldüğü gibi, Anayasa'nın 79. maddesinin 1. fıkrasında seçimlerin yargı organlarının yönetimi ve denetimi altında yapılacağı belirtilmiş ve diğer fıkralarında da YSK'nın kuruluşu, görev ve yetkilerine ilişkin hükümler getirilmiştir. Keza 298 sayılı Kanun'un 10 vd. maddelerinde seçim kurulları düzenlenmiş bu kapsamda ilçe ve il seçim kurulları ile YSK'na yer verilmiş ve aynı Kanun'un 11-14. maddeleri arasında YSK'nın teşkilatı, görev ve yetkileri, yargılama usulüne ilişkin hükümler kabul edilmiştir. Ayrıca, 298 sayılı Kanunda, seçim kurulları kapsamında il ve ilçe seçim kurullarının oluşumu, görev ve yetkileri de düzenlenmiştir.

Şu halde, seçimler yargı organı olarak ilçe seçim kurulları, il seçim kurulları ve en yüksek organ olarak da YSK'nın gözetim ve denetimi altında yapılmak durumundadır. Seçim yargısı alanında en yüksek organın YSK olduğu, seçim yargısı açısından YSK'nın bir yargı organı olduğu konusunda şüphe yoktur. Aksi takdirde, Anayasa'nın 79. maddesinin 1. fıkrasında kabul edilen, seçimlerin yargı organlarının yönetimi ve denetimi altında yapılacağına ilişkin hükmün bir anlamı kalmazdı. Bu görevi yerine getirecek başka bir yargı organı oluşturmak gerekirdi. Şu halde, Ülkemizde seçimler yargı organı olarak ilçe seçim kurulları, il seçim kurulları ve bunların üstünde en son merci olarak YSK'nın gözetimi ve denetimi altında yapılmaktadır. Seçim yargısı açısından, YSK, ilçe ve il seçim kurullarının üst organı durumundadır. O nedenle de ilçe seçim kurulu kararlarına karşı il seçim kurullarında, il seçim kurullarının verdiği kararlara karşı YSK'da itiraz edilebilmekte ve YSK tarafından verilen kararlar da kesin kabul edildiğinden, başka bir mercie başvurulamamaktadır. Buna göre, Anayasa m. 79 ve 298 sayılı Kanunla kabul edilen yargılama sistemi gereğince YSK, seçim yargısı alanında en üst dereceli yargı organıdır, bizzat kendisi yargı organı olduğu için, verdiği kararlara karşı bir başka yargı organına örneğin Danıştay'a yahut Yargıtay'a başvurulması kabul edilmemiştir. Bu duruma bağlı olarak da, hem Anayasa m. 79,2'de hem de 298 sayılı Kanun'un 111. maddesinin 2. fıkrasında ve 132. maddesinin 4. fıkrasında Kurulun kararlarının kesin olduğu, aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamayacağı belirtilmiştir. Bu hükümlerin, YSK'nın verdiği kararların bir idari işlem olmadığı, bir yargı kararı olduğu, o nedenle de bir başka yargı mercisinde tekrar dava konusu yapılamayacağı, şeklinde anlaşılması gereklidir. Bu konuda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek açısından da gerek Anayasa koyucu, gerekse kanun koyucu, söz konusu hükümleri getirme ihtiyacı hissetmiştir.

Şu halde, YSK'nın bizzat kendisi seçim yargısı alanında bir yüksek yargı organı olduğundan, YSK'nın verdiği kararların Anayasa tarafından yargı denetimi dışında bırakıldığını söylemek mümkün değildir. Aksi takdirde, diğer yüksek yargı organı olan Yargıtay'ın, Danıştay'ın temyiz veya karar düzeltme üzerine verdiği kararların da kesin olduğu kabul edildiğinden, bunların da yargı denetimi dışında bırakıldığını söylemek gerekirdi. Bu açıdan YSK ile örneğin Yargıtay'ın yahut Danıştay'ın verdiği kararlar arasında bir farklılık bulunmamaktadır.

Buna göre, YSK'nın, bizzat kendisinin yargı organı olduğu, o nedenle de verdiği kararların Anayasa tarafından yargı denetimi dışında bırakıldığını kabul etmenin mümkün olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç çerçevesinde, YSK'nın verdiği kararları, 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin 3. fıkrasındaki Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuruya konu olamayacağına ilişkin hükmün kapsamında değerlendirmek mümkün değildir. O nedenle YSK'nın kararlarının Anayasa m. 79,2 son cümle ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin 3. fıkrası gereğince bireysel başvuruya konu olamayacağına ilişkin çoğunluk görüşü isabetli değildir.

Ayrıca, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesindeki "*başka bir mercie başvurulamaz*" hükmünün kapsamına, bireysel başvuru yolunu ve bu duruma bağlı olarak Anayasa Mahkemesini de dahil etmek, Anayasa koyucunun amacına ve tarihsel yorum yöntemine de uygun değildir. Zira, sözkonusu hüküm, Anayasa'nın 18.10.1982 tarihinde kabul edilmesinden beri mevcuttur. Bireysel başvuru yolu ise, bilindiği gibi 12.09.2010 tarihinde yapılan Anayasa değişikliği ile kabul edildi. Buna göre, Anayasa koyucunun 79. maddenin 2. fıkrasının son cümlesini kabul ederken, 28 yıl sonra kabul edilecek yeni bir hukuki yolu düşünüp kapsama bireysel başvuruyu ve Anayasa Mahkemesini de dahil etmek istediğini söylemek mümkün değildir. Hiç şüphesiz bu konuda doğacak tereddütleri gidermek açısından bir Anayasa değişikliği yapılabilir ve Anayasa'nın örneğin 79. maddesinin 2. fıkrasına YSK kararlarına karşı bireysel başvuru yoluna da başvurulabileceği yahut başvurulamayacağı yönünde hüküm getirilebilir. Ancak mevcut düzenlemeler çerçevesinde, yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar doğrultusunda düşünülecek olursa, herhangi bir Anayasa değişikliğine gerek kalmadan yahut kanun bazında ayrıca bir düzenleme yapmaya gerek kalmadan YSK kararlarına karşı da bireysel başvuru yapılabilir.

Mahkememiz çoğunluğu tarafından kabul edilen görüş, başka sakıncaları da beraberinde getirmektedir.

İlk olarak, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrası, sadece YSK'nın kararları aleyhine başka bir mercie başvurulmasını yasakladığından, 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin 3. fıkrası gereğince sadece YSK'nın kararları aleyhine bireysel başvuru yoluna gidilemeyecektir. Buna karşılık, seçim yargısı alanında görev yapan il seçim kurulları ve ilçe seçim kurulları kararlarına karşı herhangi bir sınırlama olmadığından bireysel başvuru yoluna gidilebilecektir. Nitekim Mahkememiz, ilçe seçim kurulu kararına karşı yapılan bireysel başvuruda, ilçe seçim kurulunun yargısal bir organ olup olmadığını tartışmış, sonuçta yargısal bir organ olduğu ve kararlarına karşı bireysel başvuruda bulunulabileceğini kabul etmiş, somut başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur (İsmail Taşpınar, B.No.2013/3912, § 14 vd.).

Buna göre, seçim yargısı alanında üst derece yargı organı olarak YSK'nın kararlarına karşı bireysel başvuruda bulunulamazken, alt derecedeki seçim organları olarak il ve ilçe seçim kurulu kararlarına karşı bireysel başvuruda bulunulabilecektir. Bu durum, örneğin Danıştay'ın kararlarına karşı bireysel başvuruda bulunulamazken idare ve bölge idare mahkemelerinin kararlarına karşı bireysel başvuruda bulunulabilmesiyle benzer bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Yine il veya ilçe seçim kurulu kararlarına karşı YSK'da itiraz yolu açıksa, Anayasa m. 148,3 ve 6216 sayılı Kanun m. 45,2 gereğince bireysel başvuruda bulunabilmek için bu yolun da tüketilmesi gereklidir. İl veya ilçe seçim kurulu kararlarına karşı YSK'da itiraz yoluna başvurulmuşsa, bu kez YSK'nun kararına karşı bireysel başvuruda bulunulamayacağı gerekçesiyle başvuru kabul edilemez bulunacaktır. Burada da bir kısır döngü (fasid daire) ortaya çıkmaktadır.

Keza, ilçe veya il seçim kurulu kararlarına karşı YSK'da itiraz yolu kabul edilmeyen hallerde, sözkonusu kurulların kararlarına karşı bireysel başvuruda bulunulabilecektir. Burada da bir ikilem ortaya çıkmaktadır: İlçe veya il seçim kurulu kararlarına karşı YSK'da itiraz yolu açıksa bireysel başvuru yolu kabul edilemeyecek, itiraz yolu açık değilse kabul edilecektir. Anayasa m. 67'ye dayanan seçme ve seçilme hakkı için bu şekilde bir ikilem anlamsız olduğu gibi, bireysel başvurunun amacına ve niteliğine de aykırıdır.

YSK kararlarının bireysel başvuruya konu olamamasının bir gerekçesi olarak da, seçim işlerinin acele iş olduğu, seçimden önce başvuruların karara bağlanması gerektiği, o nedenle YSK kararı ile işlemin tamamlanmasının zorunlu olduğu, seçme ve seçilme hakkı için bireysel başvuru yolu kabul edildiğinde, bu yolun işleri geciktirebileceği ileri sürülebilir. Ancak bu gerekçe de kanaatimizce isabetli değildir. Öncelikle bireysel başvurunun amacı, diğer hak arama yollarına nazaran tali bir yol olarak, her somut olayı araştırmak ve somut olay adaletini gerçekleştirmek değildir. Bu durum asıl olarak diğer yargı organlarının görev alanındadır. Bireysel başvuru, asıl olarak, yapılan başvurular sonucunda verilecek kararların, hak ve özgürlüklerin korunması hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Bu açıdan, seçme ve seçilme hakkı konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından bireysel başvuru üzerine verilecek kararlar seçim yargısındaki organlar için de büyük bir önem taşımaktadır. O nedenle, bireysel başvuru yolunu, seçim yargısındaki itiraz, şikayet gibi yollarla bir tutmamak gerekir. Yapılan tüm itiraz ve şikayetlerin hepsinin bireysel başvuru yolu ile Anayasa Mahkemesine gelmesi sözkonusu değildir.

İkinci olarak, bireysel başvuru yolu, olağan üstü bir hukuki yoldur. Bireysel başvuruya konu olan işlem, kendi tabii olduğu yargı kolunda kabul edilen olağan kanun yollarından geçerek kesinleşebilir, işlem hüküm ifade edebilir veya karar icraya konulabilir. Bireysel başvuru yolunun, işlemin yahut kararın kesinleşmesine ve icraya konulmasına, kural olarak etkisi yoktur. Ancak bunun istisnası, bireysel başvuru yoluna gidildikten sonra, Anayasa Mahkemesinin 6216 sayılı Kanun'un 49. maddesinin 5. fıkrası gereğince tedbir kararı vererek işlemin yürütmesinin durdurulmasıdır. Tedbir kararı verilmesi de istisnai bir durumdur. Bunun dışında, bireysel başvuru yoluna gitmek kararın hüküm ifade etmesini ve icraya konulmasını etkilememektedir. O nedenle seçimle ilgili konularda YSK tarafından verilen kararlar hemen etkisini gösterip, seçimin geciktirilmeden yürütülmesi mümkündür. Kaldı ki, acele konularda, Anayasa Mahkemesi başvurunun incelenmesini öne de alabilir.

Üçüncü olarak, bireysel başvuruya konu olan hak veya özgürlüğün, kamu gücü tarafından ihlâl edildiği tespit edildiğinde, o ihlalin giderilmesi için 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin 1. fıkrası gereğince Anayasa Mahkemesi yapılması gerekenlere hükmeder. Bu kapsamda sözkonusu maddenin ikinci fıkrası gereğince eğer ihlâl mahkeme kararından kaynaklanıyorsa ve yeniden yargılama ile giderilebilecek durumda ise, yeniden yargılamaya hükmedilir, bu mümkün değilse tazminat yoluna başvurulabilir. Seçme ve seçilme hakkı ile ilgili bireysel başvuruların da seçimden önce karara bağlanması gibi mutlak bir zorunluluk yoktur. Eğer mümkün olabiliyorsa, seçimden önce başvurunun karara bağlanması ve seçimin ona göre yapılması doğal olarak tercih edilir. Hatta Anayasa Mahkemesi, bu gibi başvuruların incelenmesini yukarıda belirtildiği üzere ön sıralara alabilmelidir. Ancak başvurunun incelenip karara bağlanması seçimden önce mümkün olmamışsa, başvuru seçimden sonra da incelenip karara bağlanabilir; eğer ihlâl tespit edilmişse, seçim yapıp bittikten, yeniden yargılama gibi bir yol mümkün olmayacağından, ihlâlın giderilmesi için tazminat yoluna başvurulabilir. Burada önemli olan, yukarıda da ifade edildiği üzere, somut başvuruya konu hakkın ihlâlinin giderilmesiyle birlikte, genel olarak o hak ve özgürlük konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından, diğer yargı organlarıncı dikkate alınacak bir kararın verilmesi ve bundan sonraki olaylarda ona göre hareket edilmesinin sağlanmasıdır.

Çoğunluk görüşünün doğuracağı sakıncalardan bir diğerini de şu şekilde belirtmek mümkündür: Anayasa m. 148, 3 ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin 1. fıkrası gereğince Anayasada güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden, AİHS ve buna ek Türkiye tarafından kabul edilen protokoller kapsamındaki herhangi biri bireysel başvuruya konu olabilmektedir. Buna göre, Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenen seçme ve seçilme

hakkı, ayrıca Türkiye tarafından kabul edilen Ek Protokol 1'in 3. maddesinde düzenlendiğinden, AİHM içtihatları çerçevesinde bireysel başvuruya konu olabilmektedir. Bu bağlamda, Mahkememiz çoğunluğu tarafından kabul edilen görüş, YSK kararlarına karşı bireysel başvurunun mümkün olmayacağını kabul ettiğinden, seçme ve seçilme hakkı esas olarak bireysel başvurunun sağlayacağı korumanın kapsamı dışında bırakılmış olmaktadır. Bu durum da yine, bireysel başvurunun amacına ve kabul ediliş gerekçesine aykırıdır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, YSK kararlarının, Anayasa'nın 79. maddesinin 2. fıkrasının son cümlesi ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin 3. fıkrası kapsamında belirtilen bireysel başvuru dışında bırakılan işlemlerden olmadığı, o nedenle somut başvuru hakkında konu bakımından yetkisizlik kararı verilmeyip, diğer kabul edilebilirlik kriterleri açısından da inceleme yapılması gerektiği kanaatinde olduğumuzdan, Mahkememiz çoğunluğunun görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Erdal TERCAN

Başvuru Numarası : 2015/6723

Karar Tarihi : 14/7/2015

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu, YSK'nın kamu görevi olarak nitelediği Basın İlan Kurumu üyeliği nedeniyle milletvekili adaylığının iptaline karar verilmesinin seçilme hakkını ihlal ettiğini ileri sürerek, Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

2. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu çoğunluğunca, YSK kararlarının Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı bir işlem olduğu ve başvurunun YSK kararına karşı yapıldığı gerekçesiyle, başvurunun "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

Konu Bakımından Yetkisizlik Yönünden Değerlendirme:

3. Anayasa'nın 148. maddesi ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasının öngördüğü şekilde Anayasa'nın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak koruma alanı içerisinde bulunan yasama meclisi seçimlerinin bireysel başvuru konusu yapılabileceğinde tereddüt bulunmamaktadır (*Nejdet Atalay B.No:2014/184, Mansur Yavaş ve Cumhuriyet Halk Partisi B. No:2014/5425; Mustafa Ekici B.No:2014/13675; Ahmet Çalışkan B.No:2014/11717*).

4. Öte yandan, 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinde Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuruya konu olamayacağı ve Anayasa'nın 79. maddesinin "*Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz*" hükmü karşısında Başvurucunun talebinin kabul edilip edilemeyeceği hususunda tereddüt duyulduğu anlaşılmaktadır.

5. Öncelikle, 6216 sayılı Kanun'un "*işlemler*" kavramı ile neyi öngördüğünün tespiti gerekir. Kanun, "*kararlar*" veya "*kesin kararlar*" gibi bir tabir kullanmadığından, "*işlemler*" kavramının idari işlemleri kastettiğinin kabulü gerekir. Aksi takdirde kişilerin bireysel başvuru yoluyla hak aramasının önü, kanunun öngörmediği biçimde ve aşırı olarak sınırlandırılacaktır.

6. 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin öngördüğü sınırlamanın idari işlemleri kapsadığının kabulünden sonra YSK kararlarının bireysel başvuruya konu edilip edilemeyeceğinin tespiti için Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde belirtilen "*Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz*" hükmü çerçevesinde YSK kararlarının niteliğinin belirlenmesi gerekir.

7. Anayasa'nın 79. maddesi gereğince YSK'nın görevleri, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama şeklinde, seçimlerin yönetim ve denetimini kapsamaktadır. Maddi anlamda YSK'nın işlevi açısından YSK kararları, seçimlerin yönetimine yönelik kural ve birel işlem ile seçimlerin denetimini sağlayan seçim uyumsuzluklarının çözümünde yargı işlemi olarak ikiye ayrılmaktadır. 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kapsamındaki yetkisinin belirlenmesinde yargı kararları açısından bir istisna öngörülmemekle birlikte idari işlemler açısından farklı bir yaklaşım benimsenmiştir. Anılan Kanun hükmü çerçevesinde Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı idari işlemlerin bireysel başvuruya konu olamayacağına tereddüt bulunmamaktadır.

8. Öte yandan, YSK'nın yargısal nitelikteki kararlarının bireysel başvuruya konu olabilmesi, YSK'nın yargı fonksiyonunu yerine getirip getirmediği yönünden değerlendirilmelidir.

9. Çağdaş hukuk anlayışında genel kabul gören ölçütlere göre, yargısal faaliyet, kanunla kurulan bağımsız ve tarafsız kuruluşlarca, hukuki uyumsuzlukların ve hukuka aykırılık iddialarının özel yargılama usulleri izlenerek çözümlenmesi ve kesin hükme bağlanması faaliyeti olarak tanımlanmaktadır. Bağımsızlık ve tarafsızlık, yargı fonksiyonunu idare fonksiyonundan ayıran en önemli ölçüt olup, yargı yetkisini kullanacak olan merciin, çözülmesi istenen uyumsuzluğa doğrudan veya dolaylı olarak taraf olmayan kişi veya kişilerden oluşması gerekmektedir. Öte yandan yargılama faaliyetinde idari faaliyetten farklı olarak, uyumsuzluğun çözümü, bağımsızlık ve tarafsızlığı güçlendiren özel yargılama usulleri izlenerek gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, yargı organları bir uyumsuzluğu kesin olarak çözerken, idare organlarının verdiği kararlar kural olarak kesin nitelikte değildir. Dolayısıyla, verilen kararlara karşı her hangi bir organa başvurulamaması, karara yargısal kimlik kazandıran önemli bir göstergedir (AYM E:2012/102, K:2012/207).

10. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de Sözleşme'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı bağlamında mahkemeyi, ulusal kanunlarda mahkeme olarak nitelenmiş olup olmadığına bakmaksızın, belli bir usul izleyerek ve hukuk kurallarına dayanarak, gerektiğinde devlet zoruyla yerine getirilmesi mümkün olan karar verme yetkilerini elinde tutan organ olarak tanımlamaktadır (*Sramek/Avusturya*, B.No:8790/79). İlgili karar organlarının mahkeme olarak nitelendirilebilmesi için ayrıca, dava konusu olayı hem maddi hem de hukuki açıdan inceleme yetkisine sahip olması (*Belilos/İsviçre*, B. No:10328/83) ve dava konusunu bağlayıcı bir şekilde sonuçlandırma yetkisinin bulunması gereklidir (*Findlay/İngiltere*, B. No:22107/93). Bu tanıma göre yargısal faaliyetin en önemli unsuru, bir hukuki uyumsuzluğun tüm yönleriyle esastan çözümlenerek sonuca bağlanmasıdır.

11. 298 sayılı Kanun'un 14. maddesinde YSK'nın görevleri belirtilmiştir. Bu görevlerden bir kısmı idari nitelikte, bir kısmı ise seçim uyumsuzluklarını çözüme kavuşturacak yargısal nitelikteki görevlerdir. Bu kapsamda YSK'nın il ve ilçe seçim kurullarının teşekkülünü sağlamak, il seçim kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazları kesin karara bağlamak, adaylığa ait itirazlar hakkında

ilgili kanunlara göre kesin karar vermek, il seçim kurullarınca oy verme günü işlemleri hakkında verilmiş olan kararlara karşı yapılan itirazları derhal inceleyip kesin karara bağlamak, il seçim kurullarınca düzenlenen tutanaklara karşı yapılan itirazları inceleyip kesin karara bağlamak, seçimlerden sonra süresi içinde yapılan, seçimin sonucuna müessir olacak ve o çevre seçiminin veya seçilenlerden bir veya birkaçının tutanağının iptalini gerektirecek mahiyette itirazları inceleyip kesin karara bağlamak şeklinde, yargısal nitelikte kabul edilebilecek görevleri bulunmaktadır.

12. YSK'nın yargısal fonksiyon ifa edip etmediğinin tespitinde dikkate alınması gereken diğer bir husus ise bağımsız ve tarafsız olup olmadığıdır. Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasına göre, Anayasa'nın 138-158 maddelerinde yer alan yargı ile ilgili düzenlemelere göre kurulup görev yapan Yargıtay ve Danıştay'ın üyelerinden oluşan ve Anayasa'nın hakimlik bağımsızlığı ve teminatına ilişkin hükümlerinde belirtilen ölçütlere uygun olan YSK'nın da bağımsız ve tarafsız olarak teşkil edildiğinde tereddüt bulunmamaktadır. Bu itibarla YSK'nın yargısal fonksiyon ifa edip etmediğinin saptanmasında dikkate alınması gereken bağımsızlık ve tarafsızlık unsurlarına sahip olduğu açıktır.

13. YSK'nın yargısal fonksiyon ifa edip etmediğinin saptanmasında dikkate alınması gereken son ölçüt ise *"kanunla kurulmuş olma"* ölçütüdür. Kanunla kurulmuş olmak, yargı organı yönünden, kuruluş, görev, yetki ve yargılama usulleri gibi konuların yargılamanın başlamasından önce yasada belirtiliş olması anlamına gelir. Anayasa'nın 79. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Yüksek Seçim Kurulunun ve diğer seçim kurullarının görev ve yetkileri kanunla düzenlenir"* denilmek suretiyle YSK'nın yargılama usulleri kanunilik güvencesine bağlanmış, 298 sayılı Kanun'un 110-115. maddeleri ile 131-132. maddelerinde YSK'nın itiraz ve şikayetleri inceleme usulü açıklanmıştır. Bu itibarla YSK'nın, yargısal fonksiyon ifa edip etmediğinin saptanmasında dikkate alınması gereken *"kanunla kurulmuş olma"* unsuruna da sahip olduğu kabul edilmelidir.

14. Bütün bu hususlar dikkate alındığında, YSK'nın seçim konularıyla ilgili şikayet ve itirazları inceleme ve kesin hükme bağlama görevi yönünden yargısal bir faaliyet icra ettiği, bu görevi yapan YSK'nın her ne kadar klasik mahkemeler teşkilatı içinde yer almasa da yargılama faaliyetinde bulunan organları da kapsayacak şekilde yargı yeri tanımı içerisinde kalan bir organ olduğu sonucuna ulaşmak gerekir.

15. YSK'nın yargı yeri olarak kabulü, Anayasa Mahkemesinin *İsmail Taşpınar* kararında AİHM'nin kabul ettiği ilkeler çerçevesinde, ilçe seçim kurulu başkanlığını "yargı yeri" kabul ettiği kararı ile aynı yöndedir (*İsmail Taşpınar, B. No:2013/3912, 6.2.2014*).

16. Bu noktada, YSK'nın yargısal nitelikteki kararları açısından Anayasa Mahkemesinin yetkisinin belirlenmesinde, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasındaki *"başka bir mercie başvurulamaz"* kuralının açıklanması önem taşımaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki, yargısal fonksiyon icra eden YSK'nın yargısal nitelikteki kararlarının, Anayasa'nın 79. maddesindeki *"Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz"* hükmünün kapsamında bulunduğu söylenemez. Yargısal fonksiyon icra eden bir kurulun yargısal nitelikteki kesin kararlarına karşı başka bir mercie başvurulaması, esasen görevin doğası gereğidir. Nitekim Anayasa'nın 154-157. maddelerinde düzenlenen yüksek mahkemelerin (Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi) de görev alanlarında son derece mahkemesi olmaları nedeniyle, bu mahkemelerin kararlarına karşı da, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun kabulünden önce, her hangi bir mercie başvurulamamaktaydı. Bu nedenle, yürürlükteki Anayasa hükümleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Anayasa'nın 79. maddesindeki hükmün amacının, YSK'nın idari nitelikteki kararlarının yargı denetimi

dişında tutulmasını sağlamak olduğunun kabulü gerekir. Aksi takdirde YSK'nın oy pusulalarının, zarfların ve mühürlerin temini de dahil, seçimlerin yönetimine ilişkin tüm işlem ve eylemlerine karşı Anayasa'nın 125. maddesi kapsamında yargı yolunun açık olması gerekecek ve seçimlerin doğası gereği belirlilik ve süratli bir süreç içinde gerçekleştirilmesi mümkün olamayacaktır. Sonuç olarak, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasındaki *"Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz"* hükmünün sadece idari nitelikteki kararlar yönünden geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar ışığında, bireysel başvuruya konu olan yargı kararlarının Anayasa Mahkemesinin yetkisinde olduğunda tereddüt bulunmadığından, YSK'nın seçimlerin denetlenmesine ilişkin yargısal nitelikteki kararlarının da bireysel başvurunun konusunu oluştıurabileceğinin kabulü gerekir.

Seçilme Hakkının İhlal Edildiği İddiası Yönünden Değerlendirme:

18. Başvuru, Anayasa'nın 67. maddesinde yer alan seçilme hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılmıştır.

19. YSK, Başvurucunun 2839 sayılı Kanun'un 18. maddesi gereği milletvekili adayı olabilmek için 10 Şubat 2015 günü saat 17.00 itibariyle kamu görevinden istifa etmediğinden, milletvekili adaylığının iptal edilmesi istemiyle yapılan bir şikayeti inceleyerek, 18 Nisan 2014 tarihinde oybirliği ile verdiği 691 sayılı kararla, adaylığının iptaline hükmetmiştir. YSK'nın verdiği kararın gerekçesi Başvurucunun kamu görevlisi olduğu tespitine dayanmaktadır.

20. Kamu görevlisinin Anayasal veya yasal bir tanımı bulunmamaktadır. Anayasa'nın 128. maddesinde Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği; memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlölükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.

21. Buna göre, bir kimsenin kamu görevlisi sayılması için belirleyici unsur, kişinin yaptığı işin bir kamu hizmeti olup olmadığı veya bünyesinde görev yaptığı kurum veya kuruluşun bir kamu tüzel kişisi olarak yasalarda belirtilip belirtilmemesi değil, bizzat kendi statüsünün yasa ile düzenlenmiş olmasıdır. Bu statünün de asgari olarak, Anayasa'nın 128. maddesinin zorunlu kıldığı:

- nitelikler
- atanma
- görev ve yetkiler
- hak ve yükümlölükler
- aylık ve ödenekler
- diğer özlük işlerini

İhtiva etmesi gerektiği, kamu görevlisi sıfatının, bunları içeren statünün açık, net ve öngörülebilir biçimde yasada yer almasıyla belirlenebileceği açıktır.

22. Anayasa'nın 128. maddesinde sayılan, yukarıdaki hususları kapsayan bir yasal düzenleme olmaksızın, kişinin yaptığı iş ve işlev kamusal bakımdan ne kadar önemli olursa olsun yasal anlamda "kamu görevlisi" sayılamaz. Bu nedenle tanığın, bilirkişinin veya bir kamu kuruluşuna danışman olarak bilimsel görüş veren serbest meslek sahibinin yaptığı iş ne kadar önemli bir kamusal işleve sahip olsa da bu kişilerin kamu görevlisi sayılması mümkün olmadığı gibi, milletvekili adayı olabilmek için bu görevlerinden çekilmelerine de gerek yoktur. Kaldı ki yasalarımızda tanık veya bilirkişi için böyle bir çekilme nedeni de öngörülmemiştir.

23. Başvurucu, Basın İlan Kurumu genel kurul üyesidir. Basın İlan Kurumu, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'la düzenlenmiştir. Kanunda, genel kurul üyelerinin Anayasa'nın 128. maddesinin öngördüğü anlamda belirlenmiş bir statüsü bulunmadığı açıktır. Basın İlan Kurumu genel kurulunun görevleri ile genel kurul üyelerinin ne şekilde ve nerelerden seçilerek genel kurula katılacakları her ne kadar 195 sayılı yasada belirlenmiş ise de bu düzenlemelerin, genel kurul üyeleri yönünden bir kamu görevlisi statüsü ihdas ettiğinden söz edilemez.

24. 195 sayılı Kanun'un 50. maddesinde Basın İlan Kurumunun genel kurul üyeleri için "*bu kanunun uygulanması sebebiyle işleyecekleri suçlarından dolayı, fiillerinin mahiyet ve derecelerine göre, Türk Ceza Kanununun Devlet memurlarına ait hükümleri ile cezalandırılırlar*" hükmü getirilmiştir. Cezai sorumluluk yönünden kamu görevlisi gibi işlem göreceklarının ayrıca belirtilmesi, genel kurul üyelerinin kendiliğinden kamu görevlisi statüsünü iktisap etmediklerinin en açık kanıtıdır.

25. YSK, Başvurucunun statüsünü yeterince ve doğru bir şekilde değerlendirmeksizin, 195 sayılı Kanun'un 1. maddesinde yer alan, Kurum'un kamu tüzel kişiliğini haiz olduğuna dair hükmü gözeterek, Başvurucunun da kamu görevlisi kapsamında sayılması gerektiği sonucuna varmıştır. Bu değerlendirme açık bir takdir hatasıdır.

26. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, seçilme hakkı gibi temel hakların başında gelen bir hakkın kullanımında, mevzuatın aşırı şekilci yorumlanmasının seçilme hakkının ihlalini oluşturduğuna hükmetmiştir (*Namat Aliyev/Azerbaycan, B. No:18705/06, 8.4.2010*). AİHM, bu konudaki kararında Venedik Komisyonu'nun "*Seçim İşlerinde İyi Uygulamalar Kodu*" adlı belgesine de atıf yapmıştır. Bu nedenle YSK kararı, AİHM standartlarına da açıkça aykırıdır.

27. Açıklanan nedenlerle başvurunun kabulü ve seçilme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT